

Rapport nader onderzoek steenuil en kerkuil

Zijplaan, Numansdorp

Status van het

document:

Definitief

Datum: 28-04-2025

Sweco Nederland B.V.

Onderwerp

Projectnummer

Klant

Auteur

Gecontroleerd door

Vrijgegeven door

Datum

Versie

Documentreferentie

Handelsregister 30129769

Nader onderzoek steenuil en kerkuil

51026844-009

Gemeente Hoeksche Waard

Marjolein van Haaren

Daniëlle Koopman

Rick van der Weerden

28-04-2025

1

Rapport nader onderzoek steenuil en kerkuil Numansdorp 51026844-009

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Gebiedsbeschrijving	5
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	5
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	6
3	Resultaten voorgaand onderzoek	7
4	Onderzoeksmethodiek	8
5	Onderzoeksresultaten	9
5.1	Kerkuil en steenuil	9
6	Toetsing aan wet- en regelgeving	10
6.1	Kerkuil en steenuil	10
6.2	Algemene broedvogels	10
6.3	Algemeen voorkomende soorten	10
7	Conclusies en aanbevelingen	11
Bijlage		
	Geraadpleegde bronnen	12
	Verklarende woordenlijst	13

1 Inleiding

Sweco heeft van gemeente Hoeksche Waard opdracht gekregen voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar de steenuil en kerkuil aan de Zijplaan te Numansdorp.

Het nader onderzoek naar de steenuil en kerkuil is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen realisatie van een sportcomplex op de onderzoekslocatie en naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurwaarden die Sweco in december 2024 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 23636.005, versie D1, d.d. 27-01-2025).

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2,4$ ha) ligt aan de Zijplaan in Numansdorp. In figuur 2.1 is de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 2.1 Ligging van de onderzoekslocatie op een luchtfoto.

De onderzoekslocatie betreft een sportterrein met in de zuidwesthoek een clubgebouw. Het gebouw is één bouwlaag hoog, heeft een plat dak en beplating langs de gevels. De Zijplaan doorkruist de onderzoekslocatie, waardoor de onderzoekslocatie in een westelijk deel en een oostelijk deel wordt opgesplitst. Er is een schuurtje aanwezig in het oostelijke deel van de onderzoekslocatie. In het oostelijke deel van de onderzoekslocatie is eveneens een watergang aanwezig. De oevers van deze watergang zijn deels beschoeid. Verder bestaat het terrein uit grasveld. Langs de oostrand van het westelijk deel van de onderzoekslocatie is een bomenrij aanwezig. Langs de randen van het sportterrein bevinden zich hagen en jaarrond groen. Aangrenzend aan het terrein bevinden zich enkele woningen.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens een nieuw sportcomplex te ontwikkelen voor activiteiten als zwemmen, beachvolleybal, jeu de boules, skeeleren, schaatsen en parkeren. Er zullen geen werkzaamheden plaatsvinden aan de watergang op de onderzoekslocatie. De watergang en het veld in het zuidoosten van de onderzoekslocatie zullen mogelijk gebruikt gaan worden voor de realisatie van waterberging (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Voorgenomen toekomstige situatie.

3 Resultaten voorgaand onderzoek

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Omgevingswet er op sommige punten meer informatie is benodigd. In tabel 3.1 zijn de resultaten en de te nemen vervolgstappen uit de quickscan weergegeven. Voor de volledige resultaten van de quickscan wordt verwezen naar de quickscan rapportage (rapport 23636.005, versie D1, d.d. 27-01-2025).

Tabel 3.1 Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Omgevings vergunning	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek naar foerageergebied kerkuil en steenuil uitvoeren
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	nee	vleermuisvriendelijke verlichting toepassen
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	voldoende alternatief in de omgeving beschikbaar vleermuisvriendelijke verlichting toepassen
	vliegroutes	ja	nee	nee	nee	vleermuisvriendelijke verlichting toepassen
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene grondgebonden zoogdieren
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene amfibieën
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene vissen wanneer er werkzaamheden plaatsvinden aan de watergang
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-

4 Onderzoeksmethodiek

Voor het onderzoek naar de **steenuil** en **kerkuil** zijn in de periode half februari tot half april een drietal avondbezoeken uitgevoerd. Deze bezoeken zijn uitgevoerd vanaf 30 minuten na zonsondergang. Tussen de avondrondes zit een tijdsperiode van minimaal 10 dagen en tussen de eerste en laatste ronde zit minimaal één maand. De veldbezoeken zijn uitgevoerd op de avonden van 3 maart, 17 maart en 7 april 2025. Tijdens deze rondes werd gebruik gemaakt van geluidsnabootsing voor de steenuil. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Steenuilenoverleg Nederland (STONE) en conform het Kennisdocument steenuil van BIJ12 (2017). Voor de kerkuil is in de schemering/avonduren gedurende twee uur onderzocht of kerkuilen gebruik maken van de onderzoekslocatie. Hierbij is vooral gelet worden op visuele en auditieve waarnemingen van kerkuilen. De inventarisatiemethode voor de kerkuil is conform het Kennisdocument kerkuil van BIJ12 (2017). Ook is éénmalig voorafgaand aan de eerste avondronde (overdag) het schuurtje in het oostelijke deel van de onderzoekslocatie geïnspecteerd op de aanwezigheid van uilensporen (braakballen, krijtsporen, prooiresten, etc.). De inventarisatie van de uilen heeft plaatsgevonden tijdens goede weersomstandigheden en tijdens de avondschemer (vanaf een halfuur na zonsondergang tot middernacht).

Tabel 4.1 bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel 4.1 Onderzoeksinspanning per soortgroep.

		Februari	Maart	April
Kerkuil en steenuil	tijdstip	-	3 x avond*	-
	datum	-	3 maart, 17 maart en 7 april 2025	-
	functie	-	territorium	-

* Het onderzoek is door één persoon uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van uilen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 6 °C. De windsnelheid lag beneden de 4 Bft. en er was geen sprake van neerslag (zie tabel 4.2).

Tabel 4.2 Omstandigheden nader onderzoek uilen.

Soort	Datum	Tijd	Zonsondergang	Temperatuur	Wind	Weersomstandigheden
Kerkuil en steenuil	3 maart 2025	18:00 – 22:00	18:24	7 °C	1 Bft	Onbewolkt, droog
	17 maart 2025	19:20 – 21:20	18:48	6 °C	3 Bft	Onbewolkt, droog
	7 april 2025	21:00 – 23:00	20:24	8 °C	2 Bft	Onbewolkt, droog

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Kerkuil en steenuil

Tijdens de inspectie van de opstal (schuurtje) in het oostelijke gedeelte van de onderzoekslocatie (uitgevoerd op 3 maart, voorafgaand aan de avondronde), zijn geen uilensporen gevonden. Tijdens de avondbezoeken (3 maart, 17 maart en 7 april 2025) zijn geen waarnemingen gedaan van steenuilen en/of kerkuilen binnen de onderzoekslocatie. Er zijn tijdens het onderzoek eveneens geen reacties van steenuilen gehoord op het afgespeelde geluid op de onderzoekslocatie. Ook zijn er geen kerkuilen gehoord.

6 Toetsing aan wet- en regelgeving

6.1 Kerkuil en steenuil

De kerkuil en steenuil vallen onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn ondergebracht in paragraaf 11.2.2 (Bal). Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen. De steenuil en kerkuil staan vermeld op de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Op deze lijst vallen de nesten van steenuilen onder categorie 1 van vogelnesten: 'nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats'. De nesten van kerkuilen vallen onder categorie 3 van vogelnesten: 'nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar'.

Omdat de onderzoekslocatie geen beschermde functie heeft voor de steenuil en kerkuil is er geen sprake van overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de steenuil en kerkuil als gevolg van de werkzaamheden. De werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden zonder verdere maatregelen te treffen ten aanzien van de steenuil en kerkuil.

6.2 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 11.37 (Bal) (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Omgevingswet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot eind augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

6.3 Algemeen voorkomende soorten

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 11.54 (Bal) in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen vergunning hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

7 Conclusies en aanbevelingen

Sweco heeft in opdracht van gemeente Hoeksche Waard een nader onderzoek naar steenuil en kerkuil uitgevoerd aan de Zijplaan in Numansdorp.

Voorgenomen ingreep

De opdrachtgever is voornemens een sportcomplex te realiseren op de onderzoekslocatie.

Functie onderzoekslocatie voor beschermde soorten

Tijdens het nader onderzoek naar uilen is geen beschermde functie aangetoond op de onderzoekslocatie.

Conclusie

Omdat de onderzoekslocatie geen beschermde functie heeft voor de steenuil en kerkuil is er geen sprake van overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de steenuil en kerkuil als gevolg van de werkzaamheden. De werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden zonder verdere maatregelen te treffen ten aanzien van de steenuil en kerkuil. In het kader van algemeen voorkomende soorten dient wel rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht. Wanneer het groen binnen het broedseizoen (maart t/m augustus) dient te worden verwijderd, zal voorafgaand hieraan een broedvogelinspectie moeten worden uitgevoerd.

Bijlage

Geraadpleegde bronnen

BIJ12 (2017). Kennisdocument kerkuil. Opgehaald van: <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Kerkuil.pdf>.

BIJ12 (2017). Kennisdocument steenuil. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Steenuil.pdf>.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een vergunningssaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart 1 september.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Foerageergebied

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamkolonie

De kraamkolonie bestaat uit alle vruchtbare vrouwtjes binnen een kolonie vleermuizen een kraamkolonie bestaat uit meerdere kraamgroepen.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Omgevingsvergunning

Het onderdeel soortbescherming onder de Omgevingswet heeft als om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Omgevingswet een aantal schadelijke handelingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een omgevingsvergunning benodigd zijn. Een omgevingsvergunning is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Omgevingswet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Omgevingswet significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast. Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Omgevingswet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.